

çıtır çıtır felsefe'yle düşünelim

Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün (KSGM) 51 ilde, 12 bin 795 kadınla yapılan görüşme sonucunda ortaya çıkan "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması"nın sonuçlarına göre neredeyse 2 kadından biri duygusal şiddet ve istismara maruz kalıyor. Her on kadından dördü fiziksel şiddet görüyor. Eşi ya da birlikte olduğu kişiden fiziksel ve cinsel şiddet gören kadınların yüzde 55.7'sinin eğitimi yok, yüzde 22.2'si ise lise ve üzeri eğitim almış kadınlar. Eşi veya birlikte olduğu kişiden, fiziksel veya cinsel şiddet gören kadınların yüzde 92'si hiçbir yere başvuruda bulunmamış. Tabii bu evde yaşayan bütün çocuklar da bu şiddetin tanığı oluyorlar.

Bu istatistikleri bir de şunlarla beraber düşünüp yorumlayın. Türkiye'de her dört kadından biri okuma yazma bilmiyor ve kadınların sadece yüzde 3.9'u yüksek okul mezunu. Nüfusunun yansı kadın olan Türkiye'de TBMM'de kadınların temsil oranı ise yüzde 8.7. Kadınların geliri ise erkeklerinkinden yüzde 40 daha az.

Bu istatistik dağılıma sahip bir ülkede adalet, eşitlik, demokrasi, şiddetsizlik nasıl gerçekleşir. Özlenen uygarlıkta ilişkiler nasıl sağlanır. Diyeceksiniz ki "Hayrola politik yazılar mı yazmaya başladın? Ne oldu çocuk edebiyatına?"

Günümüzde çocuk edebiyatına duyulan ihtiyaç ekmek kadar, su kadar acil hale geldi. Düşünen, koyun olmayan, içinde yaşadığı toplumun adaletsizliklerini fark eden, söylenenle yapılan arasındaki tutarsızlığı görebilen ve sorgulayabilen bireylerin yetişmesi bence artık konuşan aile ortamının kalitesi ile doğru orantılı olacak. Çünkü diğer kurumlarda konuşanın, aykırı bir fikri olanın sonu ya hapis, ya cop, ya biber gazı. Okuldaki yemeklerden şikayet etmeye yeltenen bir çocuğunuz olsa başına neler gelebileceğini anlamak için Google'a "okuldaki yemeklerden şikâyet eden öğrenci" yazın ve görün bakalım olaylan.

Ben, Üsküdar Amerikan Lisesi'nde yetiştim. Okulumda her

türlü fikri, ki bu muhalif bir fikir de olabilirdi, terbiyeli bir üslup içinde iletmek serbestti ve ciddiye alınırdı, dinlenirdi, uygun düzeltici eylem yapılırdı ya da öğrenci ikna edilirdi. Onun için bu olanlar bana dehşet veriyor. Demokrasi diye diye gerçekleşen bu faşizan atmosfere karşı uyanık olalım, eleştirel akla sahip çıkalım diye Çıtır Çıtır Felsefe dizisini tekrar gündeme getirmeyi görev bildim.

Toplam 23 kitaba ulaşan Çıtır Çıtır Felsefe dizisinin son iki kitabı sanki günümüzde yaşananlara ışık tutsun diye yazılmış. **Günışığı** Kitaplığı'nca yayımlanan ve Brigitte Labbé - P. F. Dupont Beurier ikilisi tarafından kaleme alınan ve Jacques Azam tarafından resimlenen "Şiddet ve Şiddetsizlik" isimli eser, çocukların somut sorunlarından hareketle çatışmayı daha gelirken hissetmek, öfkeyi kontrol etmek ve sorunlar daha doğmadan önce zekâlarını enerjilerini, istek ve cesaretlerini, dirençlerini seferber ederek sorunlar çatışmalara dönmeden çözüm bulan bireyler olabilmeyi tartışıyor.

Şiddetsiz bir ortama ulaşabilmek için büyük bir hayalgücü, sabır, zekâ ve direnç gerektiğini gösteriyor. Kitapta bir bayat çukulatalı çörekler örneği var ki söylenenleri yaşama geçirmiş. Okul çıkışında çukulatalı çörek alan Meryem'e pastaneci her gün bayat çukulatalı çörek verir. Üstelik yetişkinlere taze çörek verirken Meryem'e hep bayatını verir. Meryem şikayetini anlatır, ama pastaneci o zaman başka yere gider. Size bu söylem tanıdık geliyor mu? Yazın Google'a "Lan artistlik yapma. Ananı da al git" bakın bakalım tanıdık mı değil mi?

Düşünün bakalım Çıtır Çıtır Felsefe dizisinden öğrendikleriniz eşliğinde vatandaşa bu hitap şiddet içeriyor mu, içermiyor mu? Dönelim örneğe. Pastaneci Meryem'i dikkate almayınca Meryem pastaneye pis koku toplan atıp müşteri kaçırtmayı, hâlâ aynı şeyleri yaparsa vitrini kırmayı planlıyor. Ancak arkadaşısı Tomas bu şiddet dolu plan yerine dükkânı boykot etmeyi öneriyor. Önce bayat çörek mağduru

11 arkadaş ile başlıyor eylem. Plan, pastaneci tavnını değiştirene kadar organize olunacak, 10 dakika fazla yürünüp başka pastaneden alışveriş yapılacak. Başkalarını da ikna etmek için çaba harcanacak. Artık kimse çukulatalı çörek almıyor, ama değişen bir şey yok. Bunun üzerine poğça, şeker, pasta almak da kesiliyor. Şiddetsizliğin taktığı asla kolay değil. İnancı ve kararlılığı gerektiriyor. Sessiz ve kararlı güç, kırıp dökmekten daha korkutucudur. Binlerce insanın sessiz yürüyüşü, kendilerine hâkim olarak isteklerini dillendirishi eninde sonunda değişimi getirir. Şiddet kavramı üzerinde düşünmek, banşçı bir topluma katkı yapmak, huzur dolu bir ev ortamı yaratmak için mutlaka ailece paylaşılması gereken bir kitap "Şiddet ve Şiddetsizlik".

Serinin son yayımlanan kitabı ise "Diktatörlük ve Demokrasi". Yine Brigitte Labbé bu kez Michel Puech ile birlikte yazmış. Yine Jacques Azam resimlemiş. Yine çocukların yaşamından somut sorunlarla başlanıyor ve demokrasinin temel kavramları üzerinde birlikte düşünülüyor.

Bir oyun örneği eksene alınarak başkasının fikrini sormadan kendi seçtiği oyunu kendi kurduğu takımlara oynatmaya çalışan Emma'yı diktatörce davranmakla itham ediyor arkadaşları. Buradan birlikte bir karara ulaşmanın yöntemleri ne olmalıdır tartışmasına geçiyor çocuklar. Sonuçta uzlaşma kültürünün

önemi ve kurallara uymadan demokrasi olamayacağı gerçeği ortaya çıkıyor. Peki, uzlaşma nasıl sağlanacak? Her kafadan bir ses çıkarsa ne olacak? O zaman temsilci seçmenin önemi ortaya çıkıyor. İktidarın gücü kötüye kullanması karşısında -örneğin kendi fikrinde düşünmeyen gazetecileri birer birer ya hapse attıyor ya da işten atılmasını telkin ediyorsa - demokrasi büyük tehlikede demektir. Demokrasiyi pekiştirmek için güçler ayrılığının önemini de yine çocuğun gündelik yaşamından örneklerle anlatıyor. "Diktatörlük ve Demokrasi," demokrasinin güvencesi olarak eleştirel aklı görüyor. Yine yaşamdan somut bir örnekle eleştirel aklın yaran örnekleniyor. Kalçayı incelttiği savıyla Kaan'ın annesi bir krem satın alır. Kaan bu sava inanabilmek için bir ay süreyle bir kalçaya krem sürüp diğer kalçaya sürmeyerek deney yapmak gerektiğini düşünür. Annesi kandinılmasını istemektedir. Kimileri - özellikle de her söyleneni hap gibi yutturmak isteyenler - Kaan'ın gereksiz sorular soran bir "kann ağnısı" olduğunu düşünebilir, ancak Kaan gerçeğin peşinde sorgulayan akla sahip bir çocuktur. Kaan'ın başka merak ettikleri de var. Örneğin neden TV'de maçlara saatler ayrılıyor da Japonya'daki nükleer patlamadan hiç söz edilmiyor? Neden okulda başkasının sözünü kesene ceza veriliyor da TV'deki tartışma programlarında herkes aynı anda konuşup ceza almıyor?

Kaan'ın sorgulayan aklı, dikkati, gözlem yapan, iyiye yönelik öneriler getiren yanı sıra kısaca eleştiren aklı ve bilinci demokrasinin tek güvencesi. Her vatandaşın Kaan gibi eleştirel akılla düşünmesi, demokrasi hayatla kalsın diye her gün düşünmesi gerek. Ailenize ve ülkenize bir iyilik yapmanızı, "Diktatörlük ve Demokrasi" kitabını hemen okumanızı ve sonra aile ortamında çocuklarınızla bu kitap hakkında konuşmanızı öneririm.

Sağlıkla, sevgiyle, eleştirel aklınızla bilmiş kalın.

ahru@tnn.net